

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 18 februari 1943 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 2 § prisregleringslagen den 30 juni 1942 (nr 459).

Genom en den 5 februari 1943 dagteknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 26, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

lag om ändrad lydelse av 2 § prisregleringslagen den 30 juni 1942 (nr 459).

Härigenom förordnas, att 2 § prisregleringslagen den 30 juni 1942 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

2 §.

Konungen eller — — — skälen därtill.

Har anmälan om tillärd prishöjning inkommit i fall som i första stycket under 3) avses, må myndighet som Konungen bestämmer utsträcka den tid, under vilken säljaren eller företagaren icke må utan tillstånd höja priset, till högst tre månader från det anmälan inkom.

Den som — — — 3) förmäles.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Gällande prisregleringslag trädde i kraft den 1 juli 1942 samt äger tillämpning för tiden till och med den 30 juni detta år. I lagens 2 § meddelas, bland annat, vissa bestämmelser rörande så kallat prisstopp. Sålunda stadgas i 2 § första stycket — jämte annat — att Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer äger föreskriva, att den som yrkesmässigt säljer viss förnödenhet eller såsom företagare åt annan yrkesmässigt utför tjänst, bestående i förfärdigande av viss förnödenhet eller verkställande av ändrings-, för-

bättrings-, underhålls- eller rengöringsarbete eller annat därmed jämförligt arbete å viss förnödenhet eller verkställande av transport, icke må utan tillstånd höja det för förnödenheten eller tjänsten tillämpade priset förrän en vecka förflutit från det han inkommit med anmälan om den tillärnade prishöjningen och skälen därtill. Vidare stadgas i 2 § andra stycket att, om dylik anmälan inkommit, myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer äger, då särskilda skäl därtill äro, utsträcka den tid, under vilken säljaren eller företagaren icke må utan tillstånd höja priset, till högst en månad från det anmälan inkom.

Beträffande innebörden av berörda stadganden hänvisas till chefens för finansdepartementet uttalande till statsrådsprotokollet den 18 april 1941 vid remiss till lagrådet av då föreliggande förslag till prisregleringslag (proposition nr 217 till 1941 års riksdag). Departementschefen yttrade då bland annat, att prisstoppet avsåges som ett medel att förhindra, att prismyndigheterna ställdes inför fullbordade fakta i fråga om prishöjningar; befogenheten att föreskriva förlängt prisstopp intill en månad vore avsedd att utnyttjas i sådana fall, där prismyndigheten funne sig icke kunna godtaga den planerade och anmälda prishöjningen samt myndigheten behövde tid på sig för undersökningar och förhandlingar eller för förberedande av beslut om annan åtgärd enligt prisregleringslagen.

Genom beslut den 30 juni 1942 bemyndigade Kungl. Maj:t statens priskontrollnämnd att, i den mån så befundes erforderligt för ernående av en fortlöpande kontroll över prisutvecklingen, meddela föreskrifter, som avsågos i 2 § första stycket prisregleringslagen, ävensom i förekommande fall beslut jämlikt 2 § andra stycket samma lag. Den 30 oktober 1942 anbefallde Kungl. Maj:t därefter priskontrollnämnden att, inom ramen för tidigare lämnade bemyndiganden, vidtaga åtgärder för en utsträckning av priskontrollen och en skärpning av den direkta prisregleringen inom landet. Kontrollen borde i princip omfatta priser och taxor på samtliga inom landet tillverkade och till landet införda varor, respektive inom landet utförda tjänster av de slag, som fölle inom området för gällande prisregleringslag. Prishöjningar borde icke beviljas annat än i rena undantagsfall.

I anledning av Kungl. Maj:ts sist omförmälda beslut och med stöd av 2 § första stycket prisregleringslagen utfärdade priskontrollnämnden den 31 oktober 1942 föreskrift om prisstopp omfattande — med vissa angivna undantag — samtliga förnödenheter och tjänster, i fråga om vilka 2 § prisregleringslagen äger tillämpning. Detta prisstopp är alltjämt gällande.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 28 januari 1943 har *priskontrollnämnden*, efter att hava erinrat om det den 31 oktober 1942 föreskrivna prisstoppet, anfört:

I fråga om flertalet av de ärenden om tillstånd till prishöjning, som därefter inkommit till nämnden, har nämnden begagnat sig av möjligheten att förlänga prisstoppet till en månad. Det har emellertid visat sig, att denna tidrymd är för kort för att nämnden i erforderlig utsträckning skall kunna hinna vidtaga åtgärder för definitiva prisregleringar.

Nämnden har för avsikt att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till ny prisregleringslag. Då en ny lag icke läser kunna träda i kraft förrän tidigast i april, kan det befaras, att företagare för att skydda sig mot skärpningar av prisregleringslagen skola i viss utsträckning ingiva ansökningar om tillstånd att höja sina priser, vilket de principiellt sett äro oförhindrade att göra efter utgången av en månad från ansökningens ingivande.

På grund av vad nämnden sålunda anfört har nämnden i skrivelsen hemställt om sådan ändring av 2 § andra stycket prisregleringslagen, att den däri angivna tidrymden av en månad sattes något längre, förslagsvis till tre månader.

Vid remiss till lagrådet den 29 januari 1943 av det genom förevarande proposition framlagda lagförslaget anförde *föredragande departementschefen, statsrådet Wigforss* — efter att hava redogjort för vad i ärendet förekommit — följande:

»Som ett led i det komplex av åtgärder, som syftar till att motverka en skadlig prisstegring, genomfördes i oktober 1942 den förut berörda skärpningen av prisregleringen genom prisstopp. För den utvidgning av priskontrollen, som i de av Kungl. Maj:t godkända riktlinjerna för den ekonomiska politiken förutsatts skola komma till stånd, erfordras, förutom andra åtgärder, vissa kompletteringar och ändringar av gällande lagbestämmelser rörande prisregleringen. Förslag till ny prisregleringslag är, enligt vad priskontrollnämnden meddelat, att emotse från nämnden. Sedan förslaget inkommit, torde det få bliva föremål för remissbehandling i vanlig ordning. Med hänsyn härtill kommer det att dröja någon tid, innan jag blir i tillfälle att framlägga definitivt förslag i ämnet. Man torde därför, såsom priskontrollnämnden antagit, kunna utgå från att ny prisregleringslag icke kan träda i kraft förrän tidigast i april. Vid nämnda förhållande är det angeläget att genom en provisorisk lagändring hindra sådana företagare, som genom prishöjningar före den nya lagens ikraftträdande vilja skydda sig mot verkningarna av en skärpt lagstiftning på området, att förverkliga detta syftemål. Denna provisoriska lagändring torde lämpligen kunna genomföras i enlighet med vad priskontrollnämnden föreslagit eller genom en utsträckning av giltighetstiden för det förlängda prisstoppet från högst en månad till högst tre månader, därvid tiden liksom enligt nu gällande bestämmelser bör räknas från den dag vederbörande företagare inkom med anmälan om den tillärnade prishöjningen.

Såsom förut nämnts stadgar 2 § andra stycket prisregleringslagen i dess nu gällande lydelse, att beslut om förlängt prisstopp må meddelas endast då särskilda skäl därtill äro. Genomföres den av mig förordade lagändringen, torde samtidigt — med hänsyn till att företagares anmälan om tillärnad prishöjning avses i regel skola mötas med beslut om förlängt prisstopp — nämnda bestämmelse böra utgå.

De föreslagna nya bestämmelserna böra tillämpas även i det fall att anmälan om tillärnad prishöjning inkommit före bestämmelsernas ikraftträ-

dande men en månadsfristen då ännu icke tilländalupit. Särskilt stadgande härom synes emellertid icke erforderligt. Priskontrollnämnden torde nämligen, även utan dylikt stadgande, vara oförhindrad att i nu avsedda fall med ändring av tidigare beslut meddela föreskrift om förlängning av prisstoppet från en till tre månader.»

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Utskottet.

Utskottet har vid sin granskning av det framlagda lagförslaget icke funnit anledning till erinran mot detsamma och får alltså hemställa,

att förevarande proposition, nr 26, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 18 februari 1943.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *Schlyter*, *Gärde*, *Karl Emil Johanson*, *Branting*, *Eskhult*, *Karl Johan Olsson*, *Brandt* och *Caap*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist*, *Ryberg* och *Olsson* i Mellerud, fru *Gustafson* samt herrar *Larsson* i Hede, *Landgren*, *Lindahl* och *Nilson* i Eskilstuna.